

Przeczytaj fragmenty wspomnień Józefa Piłsudskiego na temat jego młodości i spróbuj odpowiedzieć na pytania.

Takim, płytkim bardzo socjalistą, wyruszyłem w 1885 roku do uniwersytetu charkowskiego. Polska młodzież, którą tu zastałem, nie zaimponowała mi.

Była dosyć apatyczna, bez żadnych silniejszych aspiracji społecznych, ci zaś, co je mieli, byli prawie zupełnie zrusyfikowani. Książek polskich było tu mało, tęskniłem więc do kraju i do innego środowiska. Przyszedłem tylko do przekonania, że trzeba zawiązać jakąś organizację, która by wypracowała program roboty socjalistycznej i u nas w domu.

Z tą myślą zwierzyłem się z tego projektu paru kolegom wilnianom po powrocie z uniwersytetu na wakacje. Koledzy zgodzili się na to i uformowało się kółko składające się ze studentów petersburskich oraz mnie i kilku kolegów, którzy po ukończeniu gimnazjum pozostali w Wilnie. Postanowiliśmy wydawać dla siebie samych pisemko hektografowane i pracować nad wypracowaniem programu odpowiadającego potrzebom kraju. Wobec tego, że dzięki drobnym uchybieniom formalnym władza uniwersytecka w Charkowie wzbraniała się przyjąć mnie na następny rok do uniwersytetu, postanowiłem rok ten pozostać w Wilnie, by potem jechać za granicę dla dalszego kształcenia się.

W tym to czasie trafiły mi do rąk po raz pierwszy broszurki socjalistyczne polskie – Młota „Kto z czego żyje” i Liebknechta „W obronie prawdy”. Podobały mi się one znacznie więcej i trafiły bardziej do przekonania niż czytane dotychczas odpowiednie wydawnictwa „Narodnej Woli”. Zatem postanowiłem bliżej się zapoznać z samym socjalizmem i przeczytałem po rosyjsku pierwszy tom Kapitału Marksa. Nie powiem, by ta lektura sprawiła na mnie wrażenie

Zresztą nie bardzo miałem czas na zastanawianie się nad sprawami teoretycznymi. Prowadziłem parę kółek samokształcenia, zawiązałem trochę stosunków z robotnikami wileńskimi, zbierałem książeczki ludowe, hektografowałem nasze pisemko. Roboty było huk. Kółko nasze programu żadnego nie wypracowało, wyklarowało się jedynie, że wszyscy kładziemy nacisk na sprawę obrony od brutalnego wynaradawiania ludu, praktykowanego przez rząd rosyjski na Litwie.

- Na jakim uniwersytecie rozpoczął studia?

- Czy je ukończył?

- Do czego tęsknił będąc w Charkowie?

- Jakie pisma czytywał w tym czasie?

- Czy kółko samokształceniowe, które założył miało jakiś program?